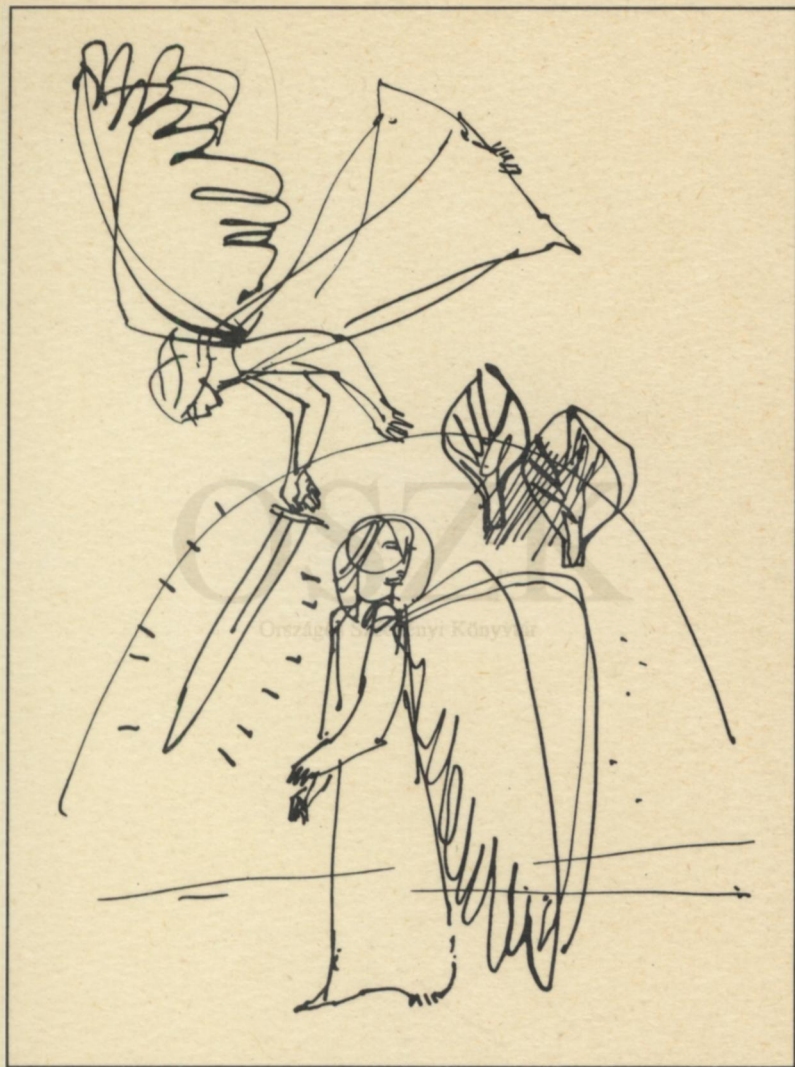

Benke László

A KIHALT JÁTSZÓTÉR

A kihalt játszótér én vagyok. És te vagy?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

43.847

Szerkesztette:
Kuczka Péter

A fedéltervet Csohány Kálmán művének felhasználásával
Maros Vera készítette

© Benke László

116145-001

1993

Országos Széchényi Könyvtár

ISBN 963 8250 02 X

HÉT KRAJCÁR, 1993

ISBN 963 8250 02 **Hibás szám**

Felelős kiadó:

a "Hét Krajcár" ügyvezető igazgatója

Ez a kötet a Magyar Könyv Alapítvány támogatásával
jelent meg

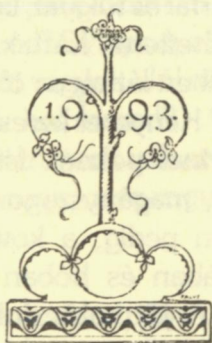
Informatik 93.026

Benke László

A KIHALT JÁTSZÓTÉR

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

HÉT KRAJCÁR KIADÓ

Látott engem a Nap, királyok királya, világosság Napja, bárhová is mentem, bárárkí voltam. Fenn volt a magasban, én meg lenn a mélyben. Fáradhatatlan volt a vén forradalmár: mindennap felkelt és mindennap elvérzett; énértem, teérted.

Újvárfalván, amikor születtem, háború volt éppen. Gyönyörűszép anyám jobb karján, bal karján ő ragyogott értem. Másfelől testvérem. Apám a Dontól is hazaszökött értünk; művelték a földet, házat építettek, ketten, békességben, ketten, szakadásig, csak hogy a testvérem bölcs-ész lehessen. Maguknak előre jó erős sírt ástak. Én meg mit ígértem? *Hogy dógzós ember leszek, veletek maradok. S elűzött a földem.*

Látott engem a Nap, királyok királya, világosság Napja az iskolapadban, írni és olvasni mégis csak Csepelen ötöle tanultam. Bár a Zaboskertben, klottgatyas koromban, Toldit olvasgattam széna illatában; Hímesem és Zsömlem őriztem, tereltem. Malomárok partján bokortól, madártól tanultam az írást, tanítóm a csend volt. Látott engem a Nap új telepítésen: csemete koromban erdőmunkás voltam. Juharfát és tölgyet, bükköt és fenyőt daloló lányokkal ezret is ültettem. Láttak engem a fák ölelő karjukban, jó illatú fűben láttak az ölükben.

Valaki szólított? Kenyeret keresni jöttem a fény után; loápoló lettem a lőrinci péknél. Istenszagom? Nekem? Legfeljebb lószagom, magányszagom volt a zsúfolt villamoson. Angyalföldön pedig, a kovácműhelyben, vagy inkább előtte, bundában és hóban csavart válogattam: talpfába, síncsavart. A jót balra dobtam, a rosszat meg jobbra; nagy-nagy ész kellett ám ehhez is, meg ahhoz!

Napnál is korábban mentem a Nap után. Csepelen aztán a köszörűgéphez tíz évre engem úgy oda láncoltak, úgy betanítottak, szikravitéz lettem, emberszagú lettem. De az is csak majdnem. Merthogy a késemet, janicsárok ellen, igen nagy titokban fene-fenegettem. Szikráim kihunytak, fehér hűtővízben mocsárrá poshadtak. Így hát mit ad Isten! Fogaskerék lettem, csúszócsapágy lettem. Koszorúzni mentem? Szélütötten álltam szélütött tömegben. Víz se zavartunk: gyilkosnak, szolgálknak vakon hozsannáztunk. Hazudtunk? Magunknak. Féltünk? Szánalom. Ki vette volna le rólunk a terheket? Ki vitte volna tovább a keresztet? Ki adta el az Isten országát?

Hiába látott engem a Nap, királyok királya, világosság Napja? Hiába láttak csillagok? Szellemi apám, *Tamási Lajos*, hiába volt? S ti, többiek, barátom barátai - a Kör, a klub, az olvasó, a szent, a Gondolat, annyi munka - minden hiába volt? *Hullt a könny és hullt a vér* - ezért a semmiért?

Van nekem, van nekem három szép szál fiam. Sötét a Nap, sötét a Föld, zavart az elmém, nem tudok írni, olvasni sem. Pedig már könyvkiadó és hírlapíró is lehetek! Szegény Lajos, meghaltál kicsit? S mi változott? Címed, könyved, születésnapod? Sírlapod, a Föld, e forgó sírhalom? Te ott vagy, én meg itt vagyok. Jól megújultál, a *Hazatérés* megjelent. A *Zsoltár* hol marad?

Húsvét van! Miért nem válaszolsz?

Uram, ha nem vagy, nem vagyok. Meghalni volna jó. De azt sem érdemes.

1993. Húsvét vasárnapján

NAGYDUMÁS KÉMÉNYEK ÁRNYÉKÁBAN

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KIHALT JÁTSZÓTÉR

Kihalt játszóterünk
hintáit a szél
meglibegteti még kicsit.
Aztán a lánc
ismét
megfeszül.
Sötétség
ül
mindenen.
Leheletem
fogaim közé fogom.
- Aludjatok csak, gyerekek,
csurranjon szátok sarkából
gyanútlan édes nyálatok,
ki tudja, mivégre lettetek.
Ki tudja, játszhattok-e még,
felröpít-e a képzelet,
lesz-e játék és lesz-e tér,
lesz-e még holnap, gyerekek!

KOSZORÚZÁS

A szónok
állig
ünnepi beszédben.

Fegyvertelen dühök
fuldokolnak
lenn.

Különös születésnap,
különös temetés ez.

Gyávák és papok
újmodi miséje.

Hozsánna
a földön átsütő csontokon,
a bukás diadalmaskodik,
a lélek megnyomoríttatik,
elhatalmasodik rajtunk a hozsánna:
hozsánna
néked győző!

Megkoszorúzzuk
szoborba fojtott mozdulatod!
- Szobor,
szólalj!
Föloldhatom?

- Minden hatalmat...

Állok.

Pántlikák a zászlók.

S mint zsíros lé,
csorog
a szónok állán
a szó.

Se víz, se vér.
Térdigérő nyál.
Tömegméretű szélütés.

1967

Országos Széchényi Könyvtár

GYÁRNEGYED

A nagydumás kémények árnyékában
lesütik szemüket a házak.
Kerítéshez támaszkodnak,
s néha, néha összenéznek.

A jövő
elfáradt ideémi.

Lábuk előtt
szánnivaló utca
lődörög a temetőig,
gyárig.

Erre mentek el a férfiak
s az édes nők.

A macskaköveken
macska tekereg.

Nem tud egerészni.

Örülnek a darazsak,
a legyek,
ha süt a nap.

Szegfű topog az ablak alatt,
színét keresgéli,
rázogatja kormos szirmait.

A tűzfalak
repedtek, ráncosak.

Itt, ott golyóütötte seb.

Nem könnyű meghalni.

Ideszokott a szenvedés,
hallgatag,

mint a küszöbre vert
szerencsepatkó.

RÖPTETÉS

Szabadságtól zeng az ég,
a bajnok is, a röptető,
kié a háló és a madzag is,
ki madzagvégen
ugrabugrál.
Föleresztett hálójában
sok madár!
Én meg itt
kitekert nyakkal nézem ezt a
röptetést, hogy hihihi
meg hahaha - röpüljeteK
ha zeng az ég, hull a toll,
toll havaz; egy toll-madár
túllépte kapott szerepét,
elröpült, tudta bár,
nem fog golyót a toll,
a toll mégis golyót fogott;
így esett, hogy
lezuhant, övé ez a nekrológ,
lenne bár a bajnoké, kié a háló,
a madzag, sőt a puska is,
mit elsütött s most a jobb kezében
ráz, hogy hihihi meg hahaha
- röpüljeteK,
madarak!

SZEKÉR A HARANGSZÓBAN

Aznap este,
mikor napraforgóval megrakott szekerünk
megállt a harangszóban,
apám fekete kalapjáról lassan pergett
alá a sötétség. Csak én láthattam,
a gyerek, a levágott napraforgófejek
sugaras lángolását. A kamrában
már égett a mécs, friss petróleumszag áradt,
lopózott inkább, mint a szegénység.
Ma is hallom a dobolást: az éjszakában
sokáig botoztuk, vertük a napraforgót.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FENNAKADT MOZDULAT

Úgy voltunk vele,
mint ami az előbb
még kezünk ügyében volt,
de már hiába keressük.
Megállt mozdulatunk a levegőben
és elfeledtük azt is.
De aztán azon a nyáron
recsegő szekerünk nyomában
jött a hír,
a meggyilkolt híre.
Csak suttogva mertük a nevét kiejteni.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ISTEN LIKAS KÖTÉNYÉBEN

Báránfelhő a falu
fölött. Fiam, isten likas kötényében vagyunk
mindannyian. Anyám lelke megzörrenti
a jegenye száraz leveleit, békességre inti
a hetyke füveket. Ne félj,
ne féljete! Angyal bujkál a csillag mögött.
S anyám a szöggel átütött
edénybe vizet önt,
s a kiszáradt konyha földjét megöntözi.
Hétköznap siető nyolcasokat,
ünnepen csigázó karikákat pingál
a kehes agyagra. Őrzi a port?
A mindent megbocsájtó szegénységet?
Fanyar virágait a föld fölissza, emlékezetem
megőrzi. Miért? Mi haszna?
Csámpás ciroksöprűm a megmondhatója.
Hallhatatlan sírás röpköd; anyám az örök
padlásfeljáróban, ahonnan ömlik a por.
Port szítál az eresz alja, por száll
a házunk ablakára,
de átüt rajta a gyerek-
korom, s a Városba fut.
Végrehajtószagod van, ciroksöprű,
végrehajtószagod!
Utánam a Himnusz integet.
Táncolj csak te csámpás cirokseprű, imbolyogj
a sápadt házfalon, a zöld udvaron

átröpültem. Cserebogár,
te versből röppenő cserebogár
után futkosó gyerek...Korom
dobozba zárt, és nincs híd
nem-volt-ifjúságomon, hogy átvezesselek.
Isten likas kötényében vagyunk mindannyian,
s az árnyékom, mint a csapda,
rám csapódott. Viszem magam,
viszem a hátamon kő és üvegcserepek,
mellkasok, hörrenő lemezek
roncsain át,
oda, ahol valamivé még lehetek.
Mert lejárok, mint az inga,
bután megáll bennem az árnyék,
lassan,
álomtalanul
éjjeledek. S ha lemegy a hold,
feljössz-e az ipari égre,
képzelet? Csak egy árva seprű
cirókál a műcsillagos kupolában,
emberek. Szobányi dobozban,
világgá szűkült falak között,
föllapozatlanul.
Hallgatják a híreket:
mialattunk a parketta megfagyott. Vadludak
a világ négy sarkában.
Dadogjatok.

SZÓ

Te rejtőző
te vetkőző
ragyogó
meztelen
szó,
arcomat felbontó
fehér
papíron borzongó
fekete
hópehely,
pilléző életjel,
első és utolsó
bölcső,
védj meg
és védekezz
fegyverem:
szó.

IDŐM MÚLÁSA

Motyogva jár
az óra
körbe,
időm hullatja
lassú lombját,
széthordja szél
a perceim
s a tér sarkában
halomba söpri majd.

Eső
pereg
alá,
trágyává mossa
szerveim,
a sárnak vissza
így adom
örök haszonra
édes sóimat.

Fölöttem
gyöngé fű zizeg,
dongó kering,
tehén legel.
Őrizze a fiam
és bocsássa meg,
hogy egy üveg
tintáért
eladtam őt.
Istenem,
te meg csak
tedd a dolgodat.

ANYÁM

Ha csak egyetlen ujjal is
megérinti a fájdalom,
elsírja magát.

Tehetetlenül nézem
keserű lében fuldokló falevél-arcát.

Belevágok öklömmel a levegőbe,
de az idő meg se rezdül.

Megsimogatnálak, anyám,
lecsókolnám a könnyeid, de nem merem.

Mennyi szenvedés,
mennyi elfojtott fájdalom
rakódott fel idegeiben
mire idejutott.

Anyám
a legkisebb érintéstől bevérzik.

LÁTVÁNY EGY KIRÁNDULÁSON

Legelt a ló s fölnézett néha.
Fölnézett és gondolkodott.
- Vajon honnan s hová buszoznak
erre ezek a boldogok?

Köröskörül magas hegyek
koszorúztak lovat s mezőt.
Ló és mező, mező s hegyek
egyek voltak már idő előtt.

És zúgtak a buszok; a ló legelt.
Anyátlan hullt arcába a haja.
Azóta a hó is hányszor lehullt!
De ott az a ló a fájdalom maga.

Országos Széchényi Könyvtár

SZÁNALOM

Késsel,
vassal,
kinek miye volt,

mikor utólérték,
vére
már alig-alig folyt.

Holtában,
ahogy rájuk nézett,
kökény-szemében
száanalom fénylett.

Félelmükben a győzők
utoljára
egymásnak estek.

Megőrültek,
megőrültek! -
zúgták felettük a fák,

s lombja levelére
gondolt
minden
összeégett ág.

ÁLOM

Tegnapról mára virradó éjszaka
részletet vettem nemzetünk nagy tengerének
avatásán. Tisztán értettem: a szónok
nevezte így, aki elérhetetlen magasságban lebegett,
valahol a Hadak Útja végén vagy elején,
kezében papírköteggel,
amely időnként szenteltvízsóróvá változott.
A hallgatóság soraiban úszkálgattam én is.
Nemzetünk nagy tengerének állandó langyos
hőmérsékletét a víz alatt körbefutó csövek
utánozhatatlan kattogással biztosították.
Az ágyameleg hullám-
zásban látható elégedettséggel
bukdácsoltunk. A hangszóró szenét szórt,
kinn a parton öreg cigány hegedült
s a lábánál félkönyékre dőlve
feküdt a lánya.
Nem gondolt már anyatejre, szájából
mellforma micisapka lógott, s a szónok kezében
egyre sűrűbben változott
szenteltvízsóróvá a papírköteg. Szólt
az öreg cigánynak is, mi is intettünk neki,
jöjjön közénk, úszkáljon velünk
a nemzeti vízben.
De ő csak hegedült.
Aztán belefeküdt a Prokrusztész-ágyba.

Zavarba estem,
mert ebben a pillanatban került sor
nemzetünk nagy tengerének felavatására.
Ott fenn a szónok megfogta az ég
egyik sarkát s megrántotta.
Mire a tömjénfüst is eloszlott,
kirajzolódott a medence cik-
cakkos körvonala,
s teljes nagyságában állt
előttünk Cassius és Brutus eggyéolvadt alakja.
Méltóságteljesen ereszkedett alá a Capitolium
lépcsősorán, előrenyújtott tenyerén
hozta a koronát s egy könnyed mozdulattal
felénk dobta. Ámulva követtük röpülését,
a labda loccsanását. Körüluszkálgattuk,
orrunkkal meglökdöstük,
s amikor az Úszómester
leért a nemzet uszodájának partjára,
karját áldásosztón előrenyújtotta
s térdhajlításokat végzett.

Le,
föl,
le,
föl.

Boldog elégedettség ömlött szét ereinkben
e kisportolt katona láttán.

Lebegjünk, testvéreim, szólt mosolyogva.

Vállmagasságban előrenyújtottuk karjainkat,

s lebegtünk, ahogy kérte,
mert az ő kérése
számunkra szent parancs.

Le,
föl,
le,
föl

lebegtek az impotensek és a paragrafusok,
lebegett a jogtanácsos és a tanácstalan jog,
ahogy az Úszómester vezényelt.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VILLÁMFÉNYNÉL

- *Tamási Lajosnak* -

A távolban dörög
s a keretben
itt rezeg az üveg
s dong
dönög
életem átlátszó
gondolata:
nem vagyok golyóálló.

Országos Széchényi Könyvtár

BÚZAVIRÁG

Búzamező, búzavirág,
hová lett aranytrombitád?

Kék mosolyod, az a gyöngé,
sírdogál kékébe kötve.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

CSORDÍTOK NYÍRVIZET

Kívül s belül a végtelen
homályos, mint a virradat.
Éjszakát old a havazás,
fátylát a lélek fölveszi.

Gyermekearcommal hópehely
pillámra fagyva elmegyünk,
nagyfejsze sír a vállamon,
mesében, hóban billegek.

Szentkirály fényes mezején
felbúg a fehér orgona,
az élet csupa hófúvás,
anyám is mindig elmereng.

Magába száll a hómező,
valami mindig elmarad,
a muszáj mindig követel,
erdőre megyek irtani.

Hűtsd le te hó a homlokom,
borongj te borús kupola.
Boldog és görnyedt ágakon
jégcsapok, szentek orrai.

Nyíresem kényes derekát,
erdeim fehér törzseit
tavaszodván majd megnyitom,
csordítok édes nyírvizet.

S hogy megremeg a hóesés,
nyírfa a lélek, gondolom,
megeshet én is nyír leszek,
nagyfejsze hüppög vállamon.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SÉTA A VÁCI UTCÁBAN

Két öklöm: külvárosi kődarab.

- Mit kezdjek vele?

Nézegetem a fényes kirakatokat.

- A magamét törném össze vele?

Hogy felment a forradalom ára!

S milyen suta a tükörben alakom.

A próbababák kerítő mozdulatában
milyen belvárosi a forradalom!

Szorítom a követ. Visszaszorít.

Tétova öklömben sorsom kettéhasad.

1968

Országos Széchényi Könyvtár

TÖRTÉNET

Én nem bíztam rá,
te nem bíztad rá,
ő nem bízta rá,
mi nem bíztuk rá.

Ki bízta rá?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MONDÓKA

Vér alvad a késeden, késeden.
Nem törölted meg.
Kenyeredet véres késsel szegted meg.
Én is ettem belőle.
Most börtön vagyok, börtön vagyok,
magam börtönőre.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÉLETRAJZI JEGYZET

Szégyenem, ha tehetetlen,
nem volt hová eltemetnem,
éltem annyi szabadsággal,
hogy a végén, halk sírással,
magam elnyugtassam.

S téve dolgom, undorodva,
szolgák között alázkodva,
magamat is megutáltam.
Jaj, de sokszor megkívántam
sorsosaim vérét.

Késem a köszörűkövön
kifentem, hogy majd ledöföm
a janicsárt, a főnököm,
s leomlik vele börtönöm,
tőletek mi elzár.

Öljön újra szolga szolgát?
Kérdésüket jól föladták
mióta trónt, bármekkorát,
emel fölénk a szolgaság.
Emel s ledönt, emel s ledönt

és így tovább, és így tovább!

AZ ÉN OTTHONOM

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KÉP

Lerajzolom
a meggyilkolt szerelmet,
a szívenlőtt forradalmat,
a maradék emberség rettegéseit.

Rajzolok
bálványt hatalmas díszterembe,
s megrémült
tapsos
tömeget vele szembe,
a tömegbe másról beszélő
festőket, költőket, zenészeket.
Meddig, Uram, még meddig?

Rajzolok
dadogó nyelvet,
vonagló szájat,
hátráló időt,
kétségbeesett ígéket,
s megértem a gyáva életet.

Rajzolok
tágra nyílt pupillát,
mindent elnyelő fekete lukat,
kiírtott játszótereket,
várakozókat,
reményteleneket,
s csalásnak,
édes vigasznak
rajzolok égi rózsakerteket.

TÉLI RÓZSA

Télire a rózsza
visszahúzódik a szárába,
megágyaz magának
és elalszik.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KIVILÁGÍTOTT GYÁSZ

Ködben remegő fények
aranylombja: esti város
sebeiből a vér
a lejtős utcákon aláfolylík:
kivilágított gyász, rejtőzködő ünnep,
ember a fekete csöndben
fölparázsló erekek,
magukba roskadt hegyek
rendületlen nyugalma
és koronája: csillagos éj,
ti elvérző tettek
és elvérző szavak,
szavak, bazsalikom illatúak,
bebalzsamozott koporsóink,
házak, gyertyafényekkel kivarrottak,
s te csillag,
álmaink fénylő tisztásán
kire bízunk magunkat,
a gyilkos kezétől hirtelen
halálsötét lett, Istenem,
szívenlőtt utcák és szívenlőtt terek
s íme a part
és a folyó, folyó,
áruló időknek bűnbocsánatért mormoló
lágyszívű gerinc,
országos akasztófa, ahogy ránkzuhan
szélütött hazánkon a csend
szétszivarog,
s kivégzettek, meghazudtoltak, temetetlenek

kísértő árnyai,
ablakok elsárgult sugarában
jövő-menők és várakozók,
belső beszédek végig az úton,
megrettent lombok
és kezek,
kezek,
hullása simogatásnak, jajnak és vérnek
mindhiába,
élők hallgatása, holtak segélykiáltozása,
kis népek, nagyok
szétszórt játékszerei a térben,
világ prédája, maradék,
megégett erdők szívében
hamuhalom,
ázsiai homály, tévedhetetlenek
és eltévedtek, leégett hit, az űr
hideg lehellete, minden
elsőhajtott nincsenben
a megtagadott Isten
- én innen hazafutok, Istenem,
hova futok itthon is idegenben! -
és mégis
menni újra emberek közé,
de köztük is csak rőzsét
tördelek magamban
magányunk tüzére
s elhamvadok inkább,
mielőtt a dicshimnusz elzengéném.

1981

OTT

Ott van a jövőnk, ott van
meggyilkolt álmainkban,
a ránk roppantott éjben,
kiontott magyar vérben,
temethetetlen múltban,
élve él ott a sírban.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KÖLTŐ KÖSZÖNTÉSE

Ül a költő, országol trónusán,
elébe járulnak államférfiak,
leróni költőnknek adósságaik
s köszönteni őt a születésnapon.
Hordják a dicsfényt homlokára
és hordják neki a hírt:

hogy lenn
 a völgyben téged ünnepel a nép,
 láncát, kezéről, íme, költők fejedelme,
 elhoztuk neked, tapintsd,
 és add a kezed, meg ezt is! -
 S költőnket a fény egészen elborítja
 s nem tud tőle látni, se szólani semmit.

1981 Országos Széchényi Könyvtár

MADÁRDAL

Tőletek én
eloldalgok,
tőletek én
elrebbenek,
micsoda május
lombjaiba menekülök,
és súgom,
legalább magamnak
suttogom:
ebben a térzenével
kitömött levegőben
távol esik tőlem az öröm,
szinte szégyellem, hogy
vagyok.

Országos Széchényi Könyvtár

NEM

Örölni fehérre hajam
a gond malomkövei közt?
Ráгатni ronggyá
mérgek lassú cseppjeivel
agyam s hitem?
Kiért? Minek?

Hallgatni sötétséggel megvasalt
csillagos lőtornyok
hideg csikordulásait
ellenem, s csak nézni és várni
míg a gyötrődő könnyvek
árnyékával rácsozott mennyezet
szét nem robban vagy rohad fejem felett?

Országos Széchényi Könyvtár

Lemondani szóttan
a mienk rámeső részéről is,
saját hazámról is,
hogv ezer
nemtelen bitorló kedvére játszadozhasson?

S nézni üresen újra
végig a kifényesített utca
vérmosta kövein s látni
szétgurult koponyák
visszhangos termeiben
a halál mézsfekér villanásait?

JÁTSZÓTÉREN

Egy kisiú
magában gunnyaszt a padon.
Nincs neki testvére,
nincs neki játszótársa.
Zavartan mosolyog
egy jövendő édesanyára.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MADÁRIJESZTŐ

Ki ez a fáradt
nem-lehet-ember,
mit őrzök én itt?

Mi lesz belőle,
mi lesz belőlem,
mi lesz belőlünk?

Foszló gerinccel
láncolt helyünkön
sikkadunk lassan,

tűnünk a tájban,
elmos a zápor,
föltúr a vadkan.

SZOBÁM KÖZEPÉN

Megállok a szobám közepén.
Lehajtom fejemet, s ha lépek,
reccsenő padlórepedésből
röppennek föl a denevérek.

Két gyermekem alszik odaát.
Kétségbeesésem gyümölcsei.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

AZ ÉN OTTHONOM

Hóvégi asztalunkon
megint a fillérek
szégyenletes tornyai.

És sírások és versírások
bőszegszaruja,
tehetetlen gyűlölködések
s szomorú kibékülések gyomorgörcei.

Az én otthonom
nem is emlékeztet
múltba tűnt csöndes otthonokra.

Tenyerem őszi levél,
fennmaradni és hullani vágyik,
duruzsoló kályha melegére vágyik,
ágyba szédült testedhöz
riadtan közeledik.

Az én otthonom
tömeglakás.
A szilárd alapokat csak remélem.

A falak mélyében mocsár bugyborékol,
nádasok hajladoznak
s vadmadarak röppennek fel
a parketta repedéseiből.

Az én szobámba
diktátorok ordítóznak be
a képernyő vakablakán.
Hiába kapcsolom le őket,
újra és újra kivirágoznak,
mint a sarki penész.
Törlőronggyal kezemben
hiába szerencsétlenkedem,
hülye kormányok
még hülyébb csapatai masíroznak a halálba.

Az én gyermekeim?
Gyönyörűek, mint a te gyermekeid.
Bíznak a jövőben
s szembekötősdit játszanak,
ha már a játszótér kihalt.
Az én otthonomban
gázzal fűtünk, főzünk és mosakszunk.
S a kiszáradt levegőtől
korán megkehesedünk.

Tarkónk fölött
szellőzőnyílások jelzik:
itt élni életveszélyes.

ŐSZI REGGEL

Nem a sóvárgás
s nem a vágy évszaka ez.
Nem az újrakezdés reggele
és nem a folytatásé.

Hallgatag fény
kapirgál az ablakon
s bazsalikom
illatát érzem.

Nem rakom össze az ágyneműt.
Hadd nyújtózkodjanak a gyerekek
kicsit még
gyanútlanul.

Országos Széchényi Könyvtár

LAKÓTELEPI IDILL

Szemre, szóra, isten áldására
mindegy, mióta áll a ház,
de nem mindegy, kiért, kinek s hogyan.
Még nyolcvan évig pontos terv szerint,
és elmondhatom, hogy országosan
fenn költök itt a negyedik
kalitban - fiókám, ezt megjegyezd,
s ha jó leszel, unokádnak épp ilyet
építtethetsz majd boldogan!
Csak jól vigyázz, hogy csöndbe légy,
mert megkötözlek, mint a múltkor is,
mikor a gondolattól
miattad vált el a kép.
Hagyd a támadást, ó, gyermekem,
a pecket, tudhatod, sem lenyelni,
sem kiköpni nem lehet.
Láthattad atyád, miként belezte ki
a fridzsidert, óvakodj tehát,
szálljon rád a rémület,
s vedd például vekkerünk,
ki oly erős rugóra járt,
hogy faltövéből, mondhatom,
ma már húzni sem lehet.
Zavarjon tán hogy nincs zsanér,
s az összevont, bozontos szemöldökfán
csüngő kulcs helyén
szú a biztonsági őr?

Gondoltam én, nyomban fölkelek,
e férget szétlövöm, de hát
egy birka bújt belém, ráadásul
puska sincs.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KISZAKADT SOROK

Bennem is a szolgát
neveli föl az ország?

Feszüljek bárminek, végül
minden haragom elévül?

Igazság? Szédítő lány!
Kés, ököl, jogtudomány?

Megtörök rongy derekamat
s védőműl isten se akad.

Élek? Halok? Mindegy ez itt.
Magányom rám esteledik.

Országos Széchényi Könyvtár

A JÖVŐ NYOMORTELEPÉN

Termel a nyomorúság, termel,
magányt magányra halmoz.
Ne félj, a holnap kényelmes lesz,
ha máshoz többé nem ragaszkodsz.

Ne mondd nekem, hogy tartós
öröm a szerzeményünk.
Érzem, hogy lassan szétreped
panelbe vakolt reménységünk.

S magától összeomlik,
amire gyűjtögettünk.
Lazulnak már az eresztékek,
kitűnik kietlen kedvünk.

S termel a nyomorúság, termel,
régire újat épít.
A jövő nyomortelepén
emeli panelmagányod éig.

Üvöltsek? Visszafogom
tulajdon szívverésem.
Nőjenek föl a gyerekek
s fütyörészhet a szél a résen.

ÉPÜL AZ ORSZÁG

Épül az ország, épül,
hitekből, hitetlenségből,
madarak meggyilkolt dalából,
pirosból, feketéből,
épül síkság sikolyából,
hegyek rémületéből,
sírkeresztekre
temetők csendjéből,
fölszántott csontokra
megdermedt emlékből,
épül édes hazánk
munkások kezétől,
valakinek mindig épül,
valakinek mindig útjába épül,
alászolgáliból, pénzcserénysből,
halálig táncból, úgy épül,
hogyan belezöldül, belekékül,
ígéretből és árulásból,
csipkés tornyai nyakcsigolyákból,
rókamosolyból, farkasharapásból,
épül hóhér kegyéből, várakozásból,
épül a szomorú ország.

ENYHE DÜHROHAM

Rendüljön meg a föld a fájdalomtól,
robbantsa szét
a bennrekedt üvöltés koponyámat:
Boldogot hazudik a nép
s elégedetten nyámmog,
fállábról fállábra döcög
és gagyog
úrhatnám szolgák előtt,
s nyüsztítve oldalaz óljába
levezetni megaláztatásait.
Ez vagy, szabadság: a hús
fekete virága fölött
tíz perc térdeplő remegés
s az éjre sárga
epeízű reggel,
naphosszat pedig a csörgők
boldog csörgetése.

UNDOR

Meghaladják képzeletemet az ismeretlen
laboratóriumok, steril központok,
ki tudja, hol lapulnak a nikkelezett
gombok, kulcsok, főkapcsolók, jelzőlámpák,
jó volna beosonni s finom szakértelemmel
kiszerezni a műszerek mélyén szunnyadó vérebet,
a halált; baszhatnák az öreganyjukat
a vezérek, jöhetnének falakon át
minden este pontosan fél nyolctól nyolcig,
csaphatnák a szelet, én meg csak
kacarásznék, összehívnám a szomszédokat,
lássák: hogy csorog véres nyáluk végig az állukon
minden hatalomért! - semmi mással nem törődnek ők,
de ha szorul a hurok, kicsit még engednek is,
hogy aztán előkapják tankjaikat, zsarnokok
végső érveit, le kellene köpni mindegyiket,
csak hogy a feleségem szüntelenül morog,
takarítani kell utánatok! a munkások pedig
védeni próbálják a becsületüket, de hát
a golyó sehogy se emészthető.

A FEGYVERKOVÁCS DILEMMÁJA

Tenyerem alsó élével
bekerítem asztalomon a szemetet
s a kérdés kérdésével kérdezem:
miért nem tart érdemesnek
elhagyni a leheletem?
Mert a leheletemből is fegyvert kovácsolnak.
S szégyenszemre be kell vallanom:
én kovácsolok, jóllehet
parancsra, habár
- megengedem - a fegyverkovácsolást
ma már elég jól megfizetik. Akkor is,
ha én csak egy ravaszkovács vagyok.
Ravaszt kovácsolok. E részből
szakmám szépségeit, tehát az egész
fegyverkovácsolást nem tekinthetem át,
de szolgáljon mentségemül, a kész
konstrukciót nem is bírja e kéz.
Talán gyöngé és gyáva vagyok
önre emelni szememet,
ezért kerítem apró
és kerek kis halmokba
asztalomon a szemetet, miközben
a kérdés kérdését kérdezem:
miért is vagyok fegyverkovács!?
De az én helyzetemben s az ön
idejében, lehettem volna más?

Mit ajánl? Mitévő legyek?
S ha már kezére került,
mire használja életemet? Hagyjam
abba? Vagy csak kovácsoljam tovább?
Uram, fontolja meg -
visszafelé is elsülhetnek a fegyverek!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ROMOK

1

Ezek az utcák s ezek a házak
nyomorúságossá koptatják életünket.
Tehetetlenség, szégyen, kétségbeesés,
undor és önutálat
veri föl lelkünk romjait.

Egyikünknek agya fonnyad el,
másikunknak szíve podvásodik.
Nem tudom magam
elképzelni itt.

2

Úgy élni s jární, mint aki
romjait lábon hordja ki?
E földönfutó tájakon
megszokhatatlan állapot.

Elménkben mennyi rombolást
végzett a gond! A homlokát
csak önmagára döntheti.
Isten! Talán örölsz neki?

3

Ó

lélegzet

ne hagyj el!

Mennyit szerettem

s mennyit szerethettem volna!

Nem kellene ülni és bámulni

magamba, bámulni e gyűlölet-romra,

nézni a házam falából

porszemeket

pergető

golyónyomra!

4

Istenem,

Élet,

nem tudtam lenni éked,

naphosszat mormolom fájón:

lehajtom fejem virágát,

kegyelmes kaszák előtt

lehajtom fejem virágát,

Istenem,

Élet!

5

Bujkál, mint a bűvópatak,
hegyek, erdők leomlanak,
széllel porzik életünk,
széllel porzik életünk.

6

Talán csak magamat szelídítem,
talán csak bennem alszik el az állat,
mikor szavaim mélyén a fájdalom
tükröt emel a tapasztalásnak.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SÍRÁS

Csókjainkban, gyerekünkből
sír a sírás kenyerünkben,
sír amikor beszélgetünk,
hogya jövőnk, hogya meggyünk,
sír a közel, sír a távol,
isten sír az elmúlásból,
fel-felsír a gondolatban,
sír a földben, sír a magban,
önműködően a gépben,
nem találom emberségem,
bólogatok, mint egy robot,
sírok, rívok, undorodok,
szalagján a nagy egésznek
zokognak az alkatrészek,
ordítok a gyűlöletben,
sír az élet szeretetlen,
hajladozva sír a nádszál,
megaláztál, megaláztál,
olyan szegény, szinte senki
nem akarja észrevenni,
benn a házban sír egy halott,
legyőzöttek, virrasszatok,
anyánk, ha csak megérintem,
felzokog a génjeimben,
sír a cipőm és kabátom,
halálom, ha felpróbálom,

sír a növény, sír az állat,
nincsen aki ellenállhat,
sem az álom, sem a való,
túl sok lett a sírnivaló.

1981

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

EGYEDÜL

1

Lehet, hogy fölösleges lesz
megtenni azt a néhány mozdulatot,
ajtót kellene nyitni;
mintha csöngettek volna.
De ha senki sem áll kinn, a csalódás
fájdalma nevetségessé tesz.
Csak el ne felejtsem: a postás
meg a szégyen ajtóról ajtóra jár
s nem lehet tudni előre semmit.

2

Egyedül vagy barátom, meg én is
egyedül vagyok.
Összeröhögnek hátunk mögött
az árnyak, váratlanul
vállunkra ver s széthordja
sóvárgásunk a szél.
De csak hallgatunk. Várunk.
Hallgatjuk
lehallgatható életünk.

ÍRATLAN

Mindig a versre gondolok,
a megíratlan egyetlenre, mely nincs sehol,
mégis érzem - vérem áramában
lapul és lüktet valahol.

Öldöklő dalát e néma versnek
csak én hallhatom, s a képeket,
miket a végtelen lét
elém vetít, csak én láthatom.

Testemből az erőt ő fogyasztja el
s az édes álom miatta kőnehéz.

Miatta ülök a bágyadt délutánba,
hallgatni homlokom pattogó zománcát,
időlakatoknak kattanasait.

Ő megy el a kulcsok zörgésével
és őt sejdítem űri messzeség
kísértő fényében izzani, mintha
csontvázamat,

ki annyi halálnak és annyi júliusnak
ikerpárja itt, ahányan élünk,

ölünk és szorongunk e rogyant földtekén.

Lövéldözhet a fájdalom, én nem jajdulhatok,
kívánom inkább a csontvázamat,
az egyetlent, a megíratlant,
kibe magamat végleg beleöltem.

MORAJLÁS

A mélytenger mélységes mély
sziklabarlangjában,
hol a víz, a csend és a halak
áramlása örök,
ahonnan az élet az embert
a felszínre kilökte
s szóra és ölésre
megtanította,
ülök,
s nézem a tenger mélységes mély
rejtelseit,
tenyeremen a gyöngyöt,
gyöngyre meredve
a mindent,
a semmit,
fejemen tengeri csillag,
ölemben korall,
elkézült szívemben a rúgások emlékeivel
csak ülök,
hallgatólag,
az örökké morajló
hullámozás alatt.

KÖSZÖRŰS A TENGERPARTON

Tenger,
tenger,
te lomhán vonagló szenvedő állat!
Élsz,
alszol,
vagy megöltek?
Félsz,
hogymindent elsöpörhetsz?

Olajos,
nagy
test -
csak gyűjtöd magadba a csöndet,
mint éjjel a gyárak?

Neked dorombol a sötét
csillagos macska,
rajtad élesíti holdas körmeit
s rajtam,
ki egyenlő lettem a földdel,
egyenlő vagyok a parttal,
tenger
tenger,
míg egy voltam veled,
minket a mindenség fájdalommal rengetett,

s mivé lettél
kitaszított,
mivé lettem,
te ostorral lecsendesített
fölháborító nyugalom -

pocsolya.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

AZ IDŐ SZAKADÉKÁBAN

A már nem és a még nem
szakadékából kéken
képzeletemmel hogyan - ?

Létem vasámapjára
hitetlenül hiába,
hittel is mindhiába.

Anyám is meggyötörve
hull kútmélynyi közönybe
s főzi, főzi a levest.

Mert csak a visszavétel
gödre csontzenével,
a dörgő hörgő nóta.

Halálra nem hiába,
mindörökké bokázva
előtte, csak bokázva.

Íme a béke csöndje.
Valahol könnyen fődve
fölsóhajt egy szép halott.

A NAP GYERMEKE

A sötétség roppant falából kel föl a Nap.
Végigfut a város porszürke ablakain,
panelfalon
aranybottal tapogat,
egy ablak fölött
megáll.

Mit fakaszt föl a Nap?
Mit melenget a sugár?

Hajszálvékony élet remeg föl,
gyereksírás.

Utcára vetik magukat a néma
gumibabák,
törött gerinccel futnának el
a kerekék alatt sikoltozó utak.

S csönd.
Szobahomály.
Az ember foglaltat jelez.
Valahonnan mégis szivárog a sírás.

- Jaj, szemem fénye,
világ napsugara,
mire költöttem ki a gyereket,
miért álltál fölöttem,
ha kiterítve üvölt a lelkem a falban:
befalaztattam, befalaztam!
Madárcsicsergés a falban,
madárcsicsergés az álom,

madárscicsérgés a falak
dadogó morzójában.

A tér mintha falban állna,
nem fér el benne
az idő zúgó orgonája:

- Így nem jó lenni,
nem jó falba berakva lenni,
föl kell kelni,
jaj, föl kell kelni!

- Ki énekel a falban, anyám,
ki énekel?

- Meggyilkolt dalok remegnek abban,
meggyilkolt dalok remegnek bennünk,
mi remegünk a meggyilkolt dalban.

- Eressz el, anyám, eressz el,
falat szorítasz kezeddél,
nem tudok én itt szeretni,
ne sorvassz, erőmet ne vedd el,
sűrű vérem a szabadságé!

- Vérünk kötőanyag.
Vérünkkel állnak a falak.
Ha megmozdulsz, fiam,
ránk omlanak.
Porunk se marad.

Sós kútba vetnek,
onnan is kivesznek,
kerék alá tesznek,
onnan is kivesznek,
új falba építik erőnket,
vérünkkel falat pirosítanak!

- Nem vagyok-e a napnak gyermeke?

- A falnak vagy fiam, a falnak!

- Nem fér a fény a sötéttel össze.

- De összefér, fiam, össze.

- Fény vagyok, anyám, s mész lep.
Sugaraim elhervadjanak?
Elpereg minden óra
s csontfehéren, két karodba
szoríthatod csontvázamat.
Eressz el, anyám, eressz el,
kitombolom a sóhajt,
amit belénk tapostak.
Micsoda koncert készül,
hatalmuk beleszédül,
csak körbefordulok e tájon,
ezen a sötét kis világon,
hol vagy szabadság, hol vagy, hol vagy!

1981

SZAVAIM MÉLYÉN

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ELŐZETES GYÁSZJELENTÉS

Szétgyűrűzik az idő,
szélnek híre-pora sincsen,
valaha volt tiszta égre
véres naplementét
kenetet egy vigasztalan festő.

A földből lassú áradásként
szívéig nőtt a sötétség.
Csillagoknak görnyedt háttal
fénylik a feje, reszket a válla
a csúf kis öregnek.

Ecsetjét a vízbe mártja,
tétovázik, s nagy X-szel
áthúzza a képet.
Mintha sírna. És a holt kép
keretét festi feketével.

SZAVAIM MÉLYÉN

Ez az a föld, ez az a hely.
Kiáltozásom itt enyészett el.
Hangom azóta szavaim mélyén úgy borong,
ahogy a fény dereng a víz
sárga és nehéz tömbjein át,
s ahogy megül bennem
a tiszta fájdalom,
mint aranyhomok a folyó fenekén.
Kiáltozásom így enyészett el.
S mert naponta százszor feldörög
teremtőm arcán a fényes célkereszt:
egy repülőgép. - Milyen este lett!
S ki mondja meg, miért javítom
magamat s miért nem,
ki mondja meg? Levegőtlen a csönd,
a víz és a lélek szennyezett
s a fény is öl. Hangom hiába könyörög,
mert nem és nem és nem lehet.
Elmennek mind az emberek.
Kavicsom én is magam mögé
vetem, essen bárhová,
legyen a kétségbeesetteké.
Azé, ki mégiscsak kiáll
teremtőnk arca elé
s a gép után kiált: ne ölj!
hová menekülhetnél magad elől, hová?
Aranyhomok jut neked is.

Ez az a föld, ez az a hely.
Pihenj le itt, pihenj,
hiszen a lélek és a vágy
csak ennyit akart, csak annyit,
hogy jó légy te is, s kibírjuk
a mindennapi pusztulást.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

CSENDES

A kidőlt-bedőlt palánk
fölött az idő úgy folyik el,
úgy kavarog a világ,

oda se hederít ránk,
rá se hederítünk.
Csak dolgozunk és megöregszünk.

S ha már az ég felettünk
s a föld alattunk
igen-igen megáll,

ki-kidöntik szívünk borát.
S vérünkben és nevünkben
a kerék újra forog tovább.

S újra jár a szónok szája.
De szívünkből már nem vér tör fel,
csak csendes undor.

ANTIPÁNIK

S a költészet? Ebben az embersötétben?
Sokáig azt hittem, hogy ő a fény, a lélek
vakvezetője, nehogy eltévedjen az elme
önmagában s ott kinn az ember, ki csak
magányos vendég a létben, toporgó, suta idegen
- vajon mióta kapkod? Megtépi ruháját
s feledni múltat, jelent s jövőt
sűrűn elalszik fájdalmában, riadtan ébred
s fogadkozik, hogy mindent újrakezd -
és folytatja unt önmagát ugyanúgy megint.
Olykor elcsodálkozik a csillagok
tökéletesnek látszó rendjén, s a lassan körbe-
forduló fények küllőin úgy fordul velük,
mintha dúdolna közben; szeme sugarával
viszonozza köszönésüket, biztatást
mégsem merít s fejét lehajtja. S eszik,
csak eszik és elgondolkodik, hogy a rágás
 eget és földet betölt. Az örömhíánytól
pánikba esve él, s hát öldököl, mert azt hiszi,
attól a világ előbbre megy, és öldököl megint,
mert azt hiszi, a világ előbbre megy.
S a víz? A nádas? És az ég?
Meg a nap? Kik a színek pompájából
kicsomagolták emberünk? S a felhők a levegőben?
Ha össze-összenéznek, azt suttogják:
meglennénk nélküle.

Szeretnének végre
egészen magukra maradni.

FÉLELEM

Félek, hogy nehezen megszerzett kincseim
a fekete lármában szanaszét gurulnak,
összeomlik emberségem háza
s én is a gyilkolás válogatott módozatain
töröm a fejem.
Túl sokan öltek, ölettek és megölettek,
és túl sokan élünk
a fölöslegesség tudatában.

Félek, hogy elárulom gyöngeségemet,
nem találom meg a költeményt
magamban sem
s az embertelenség mindennapi
repedésein nem jut el a fény
szememből szemedbe.

Jobb fülem felől és bal fülem felől
liheg a megtébolyult világ.
Azt kívánja, hogy vele együtt jajveszékeljek,
azt kívánja, hogy vele együtt vigyorogjak
a konc felett.
Lelkemre feni a fogát az ördög és az angyal is.
Félek, hogy elhibázom magam.

VISSZFÉNY

Talán a szél sóhajtott,
talán csak szellő
borzolta föl a vadzabot.
Ezüstösen villant a zöld
s a lét visszfényeként
egy halk hegedűszó
fájdalmában világgá bújdosott.
Ennyi volt
és ennyi lesz csak:
eső és fanyar porszag,
keserű fűzizégés.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

IRGALOM

Levertem magamat,
Uram, megbocsáss,
ne biztass engem
újabb győzelemre,
sohasem kerüli
el a rothadást,
aki a falba
embervért keverne.

Okom volna bár
öldökölni számos,
gyúljon ki bennem
a békesség fénye,
szoktasd a szívemet
irgalmassághoz,
engedj, Uram, kicsit
remélni végre.

S mert nem lehet győzni
úgy sem, meg így sem,
bocsásd meg nékem
e ringy-rongy derekat,
bocsásd meg, Uram,
ha te vagy az Isten,
hogy nékem e földből
csak ilyen akadt.

KÖNNYŰ ÉS FEHÉR

Könnű és fehér az ég most fölöttem,
lehajlik fejem virága,
lehajlik fejem virága:
szívem a szívedbe fájón megütöttem.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SIVATAG

A sivatag:
szétrobbant agyvelő.
Már gondtalan.
Csak pora van,
meg hulláma van.

A sivatagi éj
nem súgja már,
hogy ámulj és élj,
ámulj és élj.

Sehol egy hang,
sehol egy vészkijárat,
csak a csillagok ketyegnek,

csak a föld,
csak a föld ajtaja
nyikorog folyton.

NINCSVERS

Nincs fű
nincs fa
csak az árnyéka

nincs rossz
nincs jó
csak az árnyéka

nincs öröm
nincs szomorúság
csak az árnyéka

nincs élet
nincs halál
csak az árnyéka

nincs vers
nincs sincs
csak az árnyéka.

CSILLÁROS MENNY ALATT

Meggyötört a szó is. Hol angyal,
hol ördög képébe bújt,
s én, ki annyi csapdából csapdába estem,
hiába tapintottam: anyag
vagy szellem volna ez? -
kétszármú lény? - nem hittem neki,
s nem ismertem rá magamra sem.
- Te, Isten, Úr, Hatalom vagy Semmi! -
ordítottam remegve rá, de csak az éj
lett hangomtól áthatolhatatlanabb.
Fényre vágytam, tiszta egyértelműségre,
s utánozni kezdtem az eget,
s a csillagos menny után
csilláros mennyezet
alatt hajtottam egyre mélyebbre fejemet.
- Élet vagy halál, az dönti el,
hogyan fehér-e vagy fekete, mert nem vagyok
sem ez, sem az, *mindig valaki más*,
kit lelöktek lábáról az erők
s kényük-kedvük szerint
magamtól is megvédenek.
- Játékszer, Szolga, Tárgy! -
undorodtam, s zuhantam emberalatti
mélybe, hol az ösztön sír, torzul és bolyong,
s ahonnan újra meg újra gyilkosok
vetődnek fel s készülődnek
égen és földön

a végső rendtevéésre. Megrettentem
magamtól újra s parancsba adtam a reményt:
- Szeretni fel, ellenségem is! -
de rámvillant a fény: az is én vagyok?
- Mondj hát jó igent s a képzelet
szabad mezején röptesd előre szellemed,
s érd utól! Ha majd a test és a szellem
egyesül, akkor... - Akkor mi lesz?
- Boldog Isten! - ki hiszi el
boldogságodat, s hogy örülni tudsz
a lények fölötti lény felett?
De hát mit akar itt ez a kétségbeesett?
Egyetlen szót motyog, azt hajtogatja,
amit megtenni most már nem lehet,
csak azt hogy: vissza, vissza vissza!
vagy belepusztul a világ. - Uram,
s én hogyan folytassam rossz költeményedet,
ha nincs előre, nincs hátra, nincs tovább?

SZAVAK A PALOTÁBA

Úgy beszélek, mintha velem történt volna,
ami általa még megtörténhetett.

De az én szavaim már sötét
pincébe hajló gyertyafények. Meg-megáll
fénykörükben, s legyintve elimbolyog.

Az is bizonytalan, hogy él-e.

S hogy vérontás után, vagy épp előtte
cipelek szavakat föl, föl a palota
csiszolt lépcsősorán, s nem tudom,
utánam mit hagyok. Fönn a tetszhalott
szellemre és testre széthasadt helyét
mintha mégis én foglaltam volna el,
mint újabb üdvözítő. Röhögnöm kell,
pedig szenvedek, s győzni, míg csak úgy lehet,
hogy vér száll nemzedékről nemzedék fejére,
nem akarok. Fenn a lépcsősor képzelt
és látszó végénél vár a test, a kísértet
falánk teste, átvedlett pinceszörny
díszes szobában, senki sem tudja
milyen öltözetben. Már meg sem ölhetem,
hiszen csak báb, robot, vagy testet öltött
véres fikció, de inkább istencsapása. Véréből,
ha van neki, életünk még jobban összemocskolódna.
Reményt, talán egy altató, adhatna még,
s bár undor környékez dög-leheletétől,
e kiszipolyozó szellemet
szívébe lopózva idomítgatom.

Verssel táplálom tehát. Idegen testet,
idegen szellemmel; szavakat hordok föl neki,
beszélek csak, mintha lehetne
bízni benne, hogy végképp elaltathatom.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

GYÖTRELEM ÉS ÁTOK

Hittem szépségnek, tisztaságnak,
láttam gyönyörűszép lánynak,
tündöklő barackfának.

S félve, hogy elveszítem,
görcsösen kapaszkodva
piros barackfa-sziromba,
szerelem győzelem-jelében
miért ne hittem volna,

s hogy a föld s az ég
okker és búzavirágkék
tenyerén az a lány
velem örökké lángol,
szeme szédítő íriszében
hullva vércseppes szíromágyra,
miért ne hittem volna:
végtelen vele a vágta,

s húsában boldog robbanással,
mikor a láng utolsót lobbant,
miért ne reszkettem volna,
hogy a föld s az ég minden
szerelme és világossága
végleg összeroppant s nélküle
magány, gyűlölet és szégyen
az osztályrészem.

Miért is hittem volna,
hogy újra meg újra
mindenki ringyóját
tartom a karomban,
s lehajtott fejjel
mint nyomorult szolga,
miért ne rimánkodtam volna
mocskos kis örömért,

miért ne hittem volna,
kést miért ne fentem volna,
vérét miért ne szomjaztam volna,

s mint sav másnapos gyomromban,
miért ne hánytorogtam volna
émelygő világban,
s bukva gödörből gödörbe,
magamtól is megundorodva,
elzüllött tűzfalak
tövében időtlen körözve,
imát és szitkot a számra
miért ne lökne
gyötrelem és átok.

MIKOR A CSEND ZUHOG

Ha elülnek a nyomorult porok,
miket földközében kavartam
s fülembé újra csend zuhog,
a szolgák szolgáját miért nem
vetem meg, akkor már miért nem,
s föl-föl bennem miért zokog
a nem értem, nem értem, nem értem.

S te, ki a szenvedésre a jogot
nekem bőkezűen méred,
s kinek kezétől csobog a vér,
zúg a csend és nyüzsög a féreg,
miért nem hajolsz le értem
s miért hajtogatod: fák, egek,
állatok! - nekem is poros a térdem.

TÉVEDÉS

Sírással telnek meg a fák,
a lombok, házak, csillagok,
zokog a fűz, a lehajló ág,
sírnak a dombról leballagók,
arcom mikor rájuk emelem.
Kivonni mindenből magamat,
ahogy lettem, észrevétlenül,
kívánom teremtető Istenem!
Lenne már végképp nélkülem
ez a végig véres orgia,
a föld, a víz, a levegő,
a növényi lét s az állati,
nyerje vissza természetét
mi tőlem tökéletlenülült.
Miattam ne sírjon a lét,
kívánom teremtető Istenem,
valld be végre a tévedést.

A VÁRAKOZÓ

Levél a fáról
ahogy lezörren
- úgy elszakadni!
nem lehet könnyen.

Üldögelni kell,
padomon, csöndben
s hagyni az időt:
múljon fölöttem.

Ülök és várok.
Nem tudom, mire.
Ha csak nem a tél
csontkezeire.

Magamat végleg
kezébe tenném,
úgy dermednék meg
észre se venném.

Vállam ha néha
megveregetnék,
még szebben ülnék,
csak üldögelnék.

Úgy elszakadni
nem lehet könnyen,
levél a fáról
ahogy lezörren.

A VESZENDŐ POR

Ha majd szél süvít át a huzatos termeken
s az éj sötét ráncaiban a hiány
véresre marja sóvárgó lelketek,

ne beszélgetsetek,
még csak ne is suttogjatok,
ne akarjátok kilesni életem titkait.

Mélyebbek azok a tengereknél,
magasabbak a csillagoknál
s veszendőbbek az úton jajgató pornál.

Ujjatok puha bögyével ha megérintenétek ajkam,
érintsétek meg a ti ajkatok is,
s szeressétek az életet.

Ha befognátok fületeket,
hogyan ne halljátok meg a sírást és nevetést,
ne felejtsetek el:

Ígéret maradtunk mindannyian,
veszendő por,
égrekiáltó kudarc.

S ha kitapogattátok az élet hamvadó emlékeit,
s a maradék zölddel borított dombról
visszanéztek a megsértett élet víztükrére,

lássátok meg a fényes sikolyon vergődő Napot
s próbáljátok megérteni:
a naplemente végképp elrontható

s a ti lángotok is csak annyit ér,
mint az éjszakai szélben
féltenyérrel óvott gyertyaláng.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SÍR ÉS CSILLAG

*"A magyarság meglátta sírját,
de meglátta «sorsa csillagát» is,
s ez a nagyszerű szédülés
sír és távoli csillag közt
akkor is érdemes, ha nem is különös öröm."
Németh László*

Sír szélén ébredek.
Fölöttem valahol
láthatatlan csillag sajog.
Testem melegét s szívem reményét
szívta föld,
elszívták a földből
fölém nőtt gazok.

Vad táj ez itt körös-körül.
Sötét.
Halott.
Bennem is halott
minden álom. Bénult tagok -
kal nem tudom és nincs miért
újra fel -
próbálni halálom.

Nevetséges is volna
magányos, könnyű prédának lenni,
gondolom, s felkönyökölve
suttogom: menni, menni!

Mindegy már
hogyan kerültem ide,
csak talpra állítson az életöszön.
Nem az eszemmel, nem -
szívemmel tapogatózom
a halál telepein át,
át a porhanyós földön.

Orromba virágszag tódul.
Nefelejcsé talán? Ismerős
szag, ismerős
föld. Enyéem. Az én földem.
Itt a virágok is
haláltól mámorosak.

Itt ragadtam s meglepett az éj.
A várandós halmok közt
szögletes utak
labirintusa. - Ki a temetőből,
gyerünk, itt a halál
sakkozik velünk! Nyitott
vagy zárt sír, valamennyi
holnapra vár
és vár
tehetetlen.

El ebből a szörnyű *palotából*, el!
Van még erőm
s csak magamban bízhatom.
Nincs szerelem, sem álom,

nincs fonál, hogy kivezessen
és fal sincs, csak ez a
süppedő sötétség: karom
átzuhan, s utána zuhanok
magam s utam
majd egy sír
mélyén leli meg a végét.

Nem.
Van még erőm,
gyerünk, bár sajog,
sajog és int
a láthatatlan csillag,
már itt a kert; hát persze:
drótkerítés; csak körbe-
kúszom s megtalálom a nyitott
temetőkaput.

HAJNAL A DUNÁNÁL

A hajnali nádas zöld lélegzetében
egy láthatatlan madár
fáradhatatlan énekel.

- Még jó az ember, még nincsen ébren
s jó az Isten,
hogy kitalálta az éneket.

Fehér fátyol-paplana alól
útjára indul a folyó,
de a dalra
ezüstös fülével felfülem
s a madárdal elé leborul.

- Minek sietni. Téged hallgatni
én is ráérek, énekes!

Áldogál a szél is. S csendesen
a nádas gyöngye leveleire
könnyű sóhajt ráterít.

- Magammal vihetném énekét,
határtalan előttünk a táj,
de én sem hagyom el éneklő helyét.
- *Dalolj, te kedves kis madár!*

A BOLDOG MAGÁNY

Ülök a parton egyedül,
mögöttem az Isten hegedül.
Fúj a szél. Valami boldog
dallam sodródik a vizen,
Isten meg csak bólogat
rá, hogy igen, igen, igen.

S mert jó jót mondani jóra,
hajlik a fény is, hajlik a nád is,
hajlok hát én is a szóra
bólogatásig, hiszen az Isten
a parton egyedül
nekem a boldog magányról hegedül.

Országos Széchényi Könyvtár

TÚNÖDÉS JÁTÉK ELŐTT

Lerázva magamról majd vért és vizet,
vérengzőbb leszek vagy szelídebb?

Földmélyi csöndből ha előbukkanok,
egymásra nevet-e madár és vakond?

S az emberek arcán a sugarak
képzelték lesznek vagy igaziak?

S a gyöngy játék, megváltó Krisztusom,
feltündöklük-e rövid utamon?

Vagy e földi lét pályáján a gyermek
átlép a játékon s tűnődve elmegy?

Országos Széchényi Könyvtár

LENGYELORSZÁG, 1981

Érdemes-e a szépséget hajhászni,
ha összeégett lélekkel
ugyanoda hullok mint azelőtt.

A történelem szakadékába,
égre kiáltó falak tövébe,
terroristák ösztüzében
túlélőként zsugorodva.

Nem fogok embert ölni -
ennyit elért velem és általam
a vers, bár a tábornokok korszakában
ez sem bizonyos.

Mert ha újra meg újra magamat kell
kétségbevonni, ha elárulom
lelkiismeretemet s marad
ez a hetven-nyolcvan kiló

rongy anyag,
ki az, ki szeret,
mi emel föl

s szerethetek-e?

Szabványos istenek röhögnek emelvényükön
s a megalázottak

mosolyra illesztett szájjal hódolnak nekik.

Elönt a düh és a szégyen,
hiába égtem,

a bosszúálló angyal sehol;

csak a vers, egyszer-egyszer még visszarúg,
bár haldokol, mint megperzselt embererdő,

a szépség, jószág és szabadság
megdermedt ága.
Statárium van a reményre,
kijárási tilalom a gondolatra,
homlokomon az idő negyvenedik
kardcsapása,
reménykedhetek,
keringhetek,
sikoltozó balkáni vakvágány renget,
kivédhetetlen arcok: denevérek
csapódnak szemembe, megülnek,
hegyek és mocsarak miazmát büfögnek
s a bosszúálló angyal sehol;
csak ez a gyerünk
vissza, vissza, vissza.
Könyörületes Isten!
tégy próbára végre engem.
Mennyit szerettem, akartam
s mennyit szerethettem volna
s a gyűlölet csap össze fölöttem.
Hát vissza, vissza, vissza
dögkeselyűk, hiénák, ragadozók!
visszaveszem karmaitok közül az életem -
földem, szabadságom, hatalmam.

1981. december 14.

HANYATTFEKVE A GAZBAN

Gerinctelen fűben, roppant gazban
feküdni csak, feküdni és feküdni.
Nem kérdezni, miért is lettem,
e roppant gazban mit is akartam,
nem undorodni és nem szeretni,
a dongó döglegyet nem zavarni,
fekünni csak, hanyatt, és hosszan
elrohadni e roppant gazban.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A PIROS TELEFON

Talán ikertestvérem kotorászik fullasztó magányban
emberi szó, édes kapcsolat után,
vagy talán
fájó gondolatom költözött bele?
Azért pintyeg csip-csup hangokat
ez az én piros telefonom
s azért csordul le egy-egy vércsöpp
gyorsan-gyorsan a szívemen?

Nem, ez nem félelem.
Csak most vajúdik az éj
rég-várt játékot az életért.
Most, amikor önzetlenül kezdem becsülni magam.
Mert nem lehet ám, hogy a pirosan-feketén lángoló
körrel határolt végtelen
túlsó felén
maga az'úr vegye kezdetét.
És az sem lehet, hogy a hűvös semmi kezdődjön ott,
ahol valamit megtudok.

S miért hogy szörny, miért hogy angyal
ruhában rejtőzködik az ismeretlen,
hol virágot,
hol meg fegyvert szögezve rám?
Ki vagyok én, hogy épp nekem pintyeget
s mégis itt marasztal

s miért rakja rám elmém és sorsom terheit
ha csak szorongni hagy
és várni
e kör sáros közepén?

Próbára teszi türelmemet,
pedig tudom, s mióta már, hogy az életem
oly egyszerű,
mint egy gyors késvillanás.
S azt is tudom, hogy nem csak én szorongok,
hanem bennem ők,
mind a hárman együtt és külön, külön.
Így lett az életünk
fényes, elszállni kész sikoly.
S z a b a d í t s a t o k k i !

De csak a csend
hasadozik, a sötét burok,
az csorgatja rám savkeserű levét.
Lecsupaszítana csontomig.
Ragyogni valakire!
Ahogy a csillagok és megöltek
égve felejtett szeme
ragyog ránk vágytól szomjasan.

Milliárd éve azt lesik,
hogy urunk, az élet, vagy halál,
a fekete-fényes tereket
boldog játékosokkal végre benépesíti-e?

Végtelen a vágy, jól tudom,
oda és vissza végtelen,
s húljön vagy ragyogjon szörny- vagy angyalarc,
csak érintse meg a sérelem,
a maszk fogságában is arc pirul:
emberarc; kimondani mégis jaj nekem
és jaj nekünk, mert elfogy a szó,
mint a szívdobogás, elvérzik a piros telefon,
a játék elillan
s zuhanunk újra játéktalan.

Mert aki él,
legyen szörny, angyal vagy ember,
játszani szeretne, vagy meghal.

Játszani!

Angyal a szörnnyel s velük én,
ki csak ember vagyok.

Szörny is, angyal is.

Bizonyság erre, hogy a minap
már-már szabad örömmel
akartam megölelni a barátomat.

JELEK TAVASZI KERTBEN

Amint a kertbe léptem, az öreg
megőszült költő

- oly sovány, áttetsző és titokzatos
mint az Isten -

a vállam fogta át.

- Gyere, nézd ezt a csodát!

Karomon a gyöngye ifjú ág
milyen pompás diadalt aratott
a tél sötét erőin!

Majd egy kicsit távolabbra vont
és megmutatta az egész
virágba lobbant cseresznyefát.

- Ne félj, nem lesz atomháború,
magukat is elpusztítanák!

/Ezt csak neked és a barátaimnak mondom./
A hazai és nemzetközi uralkodó banditák pedig
az összes erőszakszervezetükkel,
valamennyi apparátusukkal
elmennek a kurva anyjukba!

1987

A FÉLRETAPOSOTT CIPŐSÖK

A történelem néha
kezet nyújt az elesetteknek.

Egy fénysugár -
És győzni is lehet!

Újra meg újra
éjszaka van,
vagy hajnalodik?

Éjjel is
ki forgatja fény felé a földet?

Az a sok
félretaposott,
földbetalaposott
cipős a föld alatt
és föld felett.

Nem látom arcukat?
Látom cipőjüket.
Hallom lüktetésüket.

Hol a párod
elesett,
miért vagy ily
felemás,
fele piros,
fele gyász?
Ébresztő van,
gyerekek,
reggeledik,
indulás!

Nekem is van egy
hercegi
félretaposott taposóm,
csak felhúzzom és indulok
újra meg újra veletek.

S a fénysugár
megériinti a temetőt,
a megremegő sírokat
s földön és a föld alatt
cipőkben éltek
és erednek az utak.

S jönnek a korán kopogó
földbe taposott fölkelők,
csetlő-botló rengeteg,
megannyi gödörtöltelék,
leköpött mégis gyönyörű

nyikorgó földi hegedű,
elesett fölkelők,
fölkelő elesők,
örök rokonaim:
földszagúak,
gyárszagúak,
könyvszagúak,
álomszagúak,
tettszagúak,
ünnepre kifényesített
gyűröttek és ráncosak,
kiirthatatlan sokaság
hullámszik véges-végtelen,
forгат egy roppant kereket,
vonul a történelmen át

benépesíteni
gyárakat, földeket,
játszótereket,

szakadékba lökni
a harciszekeret.

Chaplini cipőseim! -
ti küldtök cipőmnek, szememnek
rég látott, nevetős sugarat.
Még győzni is lehet!

Történelem,
te nyújtod újra meg újra
felénk a jobbodat.
Elfogadom.
Járok.
Fölkelek.

Minden meglehet.

Eltaposhatnak.
Félretaposhatnak.
Meglehet,

nem marad más
e lánctalpas földön,
csak egy két pár
félretaposott cipő.

1987-89.

EZREDVÉGI JÁTÉKOK

/Kérdések/

Ha már elénekelte Himnuszát és Szózatát a nép,
ha már a meggyilkoltak hosszú névsorát
felolvasta két színész
s a *kizökkent* időt
újra helyretolta az *alacsony tömeg*,
kié a mi nehéz szívünk, Uram
s *ki emeli fel*?
Földben vagy ravatalon
a mártír és a gyilkosa,
mit ér vajon?
Mit ér ez a gyönyörű ország
annak, aki valahol egy szép nagy szeméthalom
alján vagy tetején
végre szabadon
kikaparhatja a saját csontját?
Te drága rabló és kirabolt Magyarország!
Mit ér az újra elosztott hatalom
és szabadság annak, akinek jut majd
belőle egy-egy Uram-segélj?!
Te Isten és áru kiválasztottja
a dölyfös kirakat előtt!
Mit ér a tükrös ablak?
Hol van a pénzed, milyen kamatra
fektetted bankba leértékelt öklöd?
Poznan, Budapest, Prága, Gdansk!

Azért döntögettel falakat,
hogy a pénz láthatatlan függönyén
fáradt légyként fennakadj?
Berlin is megér egy misét?
Mit ér a kérdés, a remény, az erény,
a hűség, az őrség, a fogság!
Bontva és kötve a szögesdrót
szálját és csokorját mennyiért adják?
Mit ér az út
és mit ér az utazás,
mit ér a szívemen
átrobogó táj,
ez a darabka hazai föld,
a nemzetközi piacon
mit ér egy magyar
vagy egy román forradalom?
Uram, ha megint csak nyúzzák -
mit ér a felséges nép?
Mit ér a kezdet és mit ér a vég?
mit ér az undor és mit ér a fájdalom?
mit ér a jószág és mit ér a harag?
mire való volt annyi áldozat?
mit ér az utca és mit ér a tér?
mit ér a köveken kiontott vér?

/Ima/

Arcod már félig sötétben volt,
félig meg fényben még, Uram,
mikor a béke öldöklő angyala
közénk véresen lezuhant.

Értesd meg szálnalmas fejemmel
pondrók és csillagok hatalmas ura,
mit ér bennünk az alvó Isten,
mit ér a célpont és a melankólia,

mit ér Lettország vagy Mezopotámia,
rohamosztag előtt mit ér az ima,
mit ér az ember földje
és a dübörgő halál monopóliuma?

/Kiáltás/

Ha már a kiáltásom is széthasadt
csendre és hörgésre a színed előtt, Uram,
ha már az alvilági felvilág
minden tűzcsóvája és bombája lezuhant
erre az ezredvégi játszótérre,

ha már a süket és gyilkos üzletfelek
megbékélt homokban szívhatják utolsó
szivarjukat,
ha már a sivatagi szellő is elpihent
és nem moccan a por sem,
nejlonzsákkal jöhet értünk a tervezett halál.

1990-91

VÁLTOZÁS

A magban másik oldalára fordul a féreg.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

REMEGŐ

Remegő esőcsepp a melled,
tenyerem tölgyfalevél.

ANYÁM

Falevél-arcát
idő- hernyó eszi.

HAZÁM

Olvasztótégelyben
tárogató.

Országos Széchényi Könyvtár

IMA AZ ELVESZETT KÖLTŐÉRT

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÁSÓ A KERTBEN

A múltó időben kijöttem egy kicsit,
kijöttem és ások őseim kertjében.
Néha meg-megállok. Valamit keresek.
Talán a kenyerem, vagy talán az Istent?
Készítem az ágyat magnak, palántának,
Eszternek, Nórának? Őértük forgatom
fel a földet mélyen? Kiülhetnek ide
imádni a napot Isten tenyerére,
Bálinttal, Danival, Miklóssal, Atival,
hatan is vagy négyen. Amit már felástam,
s ahogy még elérem, hosszú gereblyémmel
jókora darabon elsimítom szépen.
Mint a bűneimet. De azt már nem értem,
hogyan a csudába jött ki ide ásni
Magdolna és Mária, s hol lehet az apám,
hol van az a férfi? Csoda, hogy nem értem,
mért kell az ágyáson mások lábanyomát
folyton gereblyézni? S Mari miért nem érti,
mért megy el a gyerek? Így kell elvérezni
ágyon és ágyáson? S hajlongva és mászva
irgalmatlan nézni, hogyan tüntessem el
a kényes cseppeket? Mielőtt elesek,
kicsit most megállok. Néha így állok meg,
néha meg úgy ások, mint akinek éppen
tántorog a lova. Egyszer-másszor gyorsan,
mint a szerelemben, sáros tenyeremmel,
most meg komótosan, karommal törlöm meg

izzadó homlokam. Mélység és magasság
feketedik, kékül vörösben és gyászban
alattam s felettem, míg csak nem találom
kezemben az ásót s magam a nyeregben.
Nem tudom, hogy van ez, megőszült jó anyám,
nem tudom, hogy lehet. A múltó időben
egyszer majd elvállik, mit is kereshettem,
s hogyan maradhatott leszúrva az ásó
kinn a fényes kertben. Ha majd a sötétség
elvállik a fénytől égen és veremben.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A NAGY TÖRZS

/Hangok a kertben/

Kertünket feldúlták,
gyümölcsünk lelopták,
koronánk s gyökerünk
férges és viharok
szaggatták és tépték.
Itt állunk meztelen,
kifosztva, dermedten
- kis gazdánk, mire vársz?
Várod, hogy korhadó
törzsünk majd kifordul?
Szólítsd az Uristent,
hívd haza testvéred,
osztózatok rajtunk!
Gyümölcsöt? Soha már.
Szálfa? Mibelőlünk?
Tűzre sem vagyunk jók.
Büdösek a holtak.
Áldozati füstnek?
Elhuzná az orrát
a fényes Napisten!
Fogjátok fejszétek,
irtsatok ki minket!

Télen, kriptafényben,
fölemelt karokkal,
holtan, tetszhalottan,
meddig kell még állni
tornászni a földben?
Gyökerem és törzsem?
Ki sírhat felettem?
Ki jajgat alattam?
Szélben fenn az ágam?
Ki sírhat énbennem?
Én sírok a földben?
Vagy a föld sír bennem?

/Hang a föld alól/

Ahogy tekergetem
fáradt nyakcsigolyám,
nem is olyan mélyen,
hallom, ahogy ropog.
Fölsejlik, emlékszem:
a hóhér markában
roppant ilyen szépen.
Nem kiáltottam fel?
Nem is emlékszem.
Az undor fogott el.
Kivert a verejték,
ahogyan hátulról
a lécen átölelt.
A nyári hőségben
büdös volt a karja,

izzadt, mint a barom.
De azért a nyakam
gyorsan és ügyesen
végleg kicsavarta.
Szívemre figyeltem,
nem felejttem soha:
vert, aztán csak megállt.
Kicsit még remegett.
Milyen megrémülten
álltak körülöttem
a sötét angyalok!
Megvetettem őket,
lelkem szinte örült.
Nem kértem kegyelmet.
Letettem a nemzet
kezébe sorsomat.
Azon járt az eszem,
Uram, te tudhatod,
hogy az én népemnek,
ami tőlem telik,
fölemelt fejemmel
valamit még adok.
Majd azután kicsit
kényelmesebben is
kinyújtózhatnak.

Holnap szebb idő lesz,
de ma még megfagyok.
Hasogat a térdem,
huzat van, fázom.

Csúnyán átfúj a szél
földalatti házon.
Ki gondolta volna,
hogy ilyenhez jutok,
s hogy ezek a férgek
itt is folyton rágnak,
fúrnak és faragnak!
Mit akarnak tőlem
a halandó lelkek?
Nem tudnak elrágni
s mérgükben gyaláznak?
Juthatna egy kis fény
hozzánk is, gyerekek!
Hol vannak most azok
a csészealjasok?
Egy gőzölgő teát
s valami szendvicset
elém hozhatna már
egy égi szép leány!
Dicsőítő karod
miért hallgat, Uram!
Ki Jóskázik amott,
ki suttozhat emitt?
Vérbírónk lépteit
hallom a csontokon?

Mit kárognak ezek
a fagyos ágakon?
Vadásznak már megint?
Járják csak táncukat
hű fővadászaim!

/Idegenek hangja/

Ne haragudjon ránk,
csöndjét nem zavarjuk;
két éve itt jártunk,
volt itt egy kis holtág.
Megmondaná hol van?

/Hang egy gödörből/

Ott van fenn a Holdban!

/Cinikus hang/

Azt már lehalászták!
Ezt meg levadásszuk!

/Hang a föld alól/

Ez csak a sírásó
lehetett, de hát itt
sír sincs, csak gödör van.
Csak egy korhadt láda
a saját csontommal.
- Jóska, Pali, hol vagy?
Mi van a Gézával?
Miért üvölt most is?
Miklós, te is hallod?
Kik dobognak rajtunk?

/Hangok a föld alól/

Halljuk, hallgatózunk.
Mi sem igen értjük.
Ha majd a fagy enged,
moccanni szabad lesz.

Mikor jönnek értünk?

Várj csak, türelemmel.
S figyeljetek jobban!
Folyton-folyvást sírnak.
Vagy mélyen zokognak?

/Hangok az ösvényen/

Amerről a fény jön,
amerre a fény megy,
arra van a hajnal,
arra van az alkony.
Meddig kell még menni,
Meddig kell még lenni,
kakasszóra kelni,
egyenes derékből
lecsüngő kezekkel
gyöngyharmatot szedni,
hóharmatot szedni,
félelemmel, loppal,
bozótról bozóra
magzatom keresni,
kutatni az apám,
siratni az uram,
anyámat, hugomat,
édes testvéremet,
kedves barátomat,
egyszülött fiamat.

/Lovak hangja/

Lovaknak meddig kell?
Őrködni meddig kell?
Táncolni meddig kell?

/Öreg fák hangja/

Minekünk meddddig kell?

Negatív gödrökben

bilétázott csonttal,

Drótozva, fótozva,

deszkákra szögezve

meddig kell még lenni,

bőrben rothadozva

élőket siratni,

meddig kell e négy-öt,

hús harminc vagy hatszáz

göcsörtös és csonka

viharvert legénynek

rontani a képet?

1989

BIRKÓZÁS

Látod-e még, Uram, elégedetten,
amit teremtetél,
amit a porból
saját képedre
életre leheltél:
ime, igen jó?

Vagy talán megbántad
isteni koncepciód?

De hisz úgy van minden
ahogy te akartad!

Mozog még a por,
a porban még mozgunk!

Egészben a rész,
részben az egész,

mint a giliszták,
- Uram, még birkózzunk?

NÉZD CSAK !

Történetünk eltűnt?
A sugárzó anyag
s az eltéved elme
visszfénye vagyunk csak?

Kapcsold ki? Kapcsold be?
Mivel etetsz, Uram!
Mi megy a tévében?
Ki köt ma kérébe?

Nézd meg már, angyalom,
bolygóm és csillagom,
ki zárt a cellánkba,
vert külön bilincsbe?

Nézem, Uram, nézem,
nézem is, mondom is,
hiszen te már régen
süket vagy és vak is.

Nézem a képedet,
nézed a képemet.
Ennyire képes ez
az egész életünk?

Titokzatos erők
csapdájába estünk?
Így kell a képekért
sugárban véreznünk?

Lepecsételt arcod
kizárja arcomat,
fogság emlékképe
nyomasztja homlokad?

De azért jól vagyunk,
s te is jól vagy, Uram!
Süketen és vakon
nem ártunk senkinek.

Hittél és tagadtál,
gyűlöltél, szerettél?
Mikor térdre estem,
te is térdre estél?

Istenem, Istenem,
omló támaszpontom,
kísértő szellemem,
mit akarsz még velem?

Hullámozó görbeként
fénybe pont elmegyünk.
Felezünk, sugárzunk
porunk is elrezeg.

HELYZETKÉP

Boruljanak rám magányos esték.
Alul maradtam, bár felül lehetnék.
De nem tudtam én a magyar sárban
agyonverni és megtaposni társam.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MENEKÜLŐK A KUKORICÁSBAN

Alszol, Uram, alszol
vagy már meg is haltál?
Véka alá rejtve
kialudt a gyertyád?

Mért nem felelsz, Uram!
Köröskörül lőnek.
Most mutasd az utat
a menekülőnek.

Imád egy golyóért
szívedben megfogant?
Így védesz meg tőlük,
kiterítve, Uram?

Országos Széchényi Könyvtár

IMA AZ ELVESZETT KÖLTŐÉRT

Beavatkoztál az életembe, Uram,
azt akarod, hogy világosan lássak.
Add vissza hát az elveszett költőt
s az értelmetlenségben világosság támad.

Nélküle, Uram, hiába fekszem és hiába kelek
és hiába vetem árnyékom a földre,
hiába mormolom napfénybe imámat
s hiába is volnék áldozat gyümölcse.

Nélküle, Uram, nem sír az újszülött, nem beszél,
nem eszik, csak hallgat, öregen és bölcsen.
Benéz rá az anyja, be-benéz egy csillag -
azt hitte, hogy meghalt, azért vagyunk csöndben.

Országos Széchényi Könyvtár

Nélküle, Uram, nem ér a nevem, nem ér a játék,
tőlem már hiába veszik el vagy hiába nem.
Elesek benne vagy átesek rajta?
Érte és utána kihalog én is kihalt teremem.

SZEGÉNY LÁZÁR

Hideg szél fúj a fasorban.
Mennyi rózsza, mennyi asszony
pulzál itt a kórház kertben.
Halál pulzál, élet pulzál?
Gyönyörében, fájdalmában
nyitja - zárja szirmát éppen.
Szól az angyal trombitája?
Sötétül a nap az égen.
Zúg az Isten balladája?
Jaj, de fáj a Bárány tánca.
Szegény Lázár, szegény Lázár
kórházfalnak vetett háttal
mintha falnak furulyázna.
Ne bántsátok, nem a halál,
élet rótt rá szolgálatot.
Volt ő már a túlsó parton,
most temette el az apját,
marad neki három fia.
Felesége rózsakelyhét
a műtőben megint nyitják,
most tépik ki a bibéjét.
Itt hagyhatja Barikáját.
Hideg szél fúj a fasorban.
Nem vigyáztál, várjál szépen
szegény Lázár, fújd csak bele
bánatod a furulyádba.
Valami a szemedbe ment?
Por csillog itt földön, égen.
Billegesd csak ujjaiddal,

lyukról lyukra fújd a falnak
szegény Lázár, s ne szakadj meg.
Nagy vákuum van a lelkemben,
tebenned is az van, szegény,
fújjad mégis, meg ne rettenj,
ontsuk csak a Bárány vérét.
Én vagyok, ki ezt akartam?
Munka nélkül hol keressem
meg a pénzét? Ad a pápa?
Katonának neveljem fel,
rablónak vagy béemesnek,
essen testvérgyilkosságba?
Lőjjön rá egy könyvelőre,
ölje meg az édesanyját,
minek hozta e világra?
Hideg szél fúj a fasorban,
szól a Lázár furulyája.
Mennyi asszony, mennyi rózsza,
mennyi férfi pulzált el itt,
s mennyi méh a hársfasorban.
Fenn az égen bárányfelhők
sokasodnak, amott kéklik.
Szegény Lázár, csuklyájába
rejtí arcát még az ég is.
De azért csak fújjad, s nézd is
billegető újjaidat
éri fény is, érints fényt is!
Te láttad az Isten újját.
S ha már jön a feleséged,
oldaladon letört rózsád
s fájdalommal beléd karol,
lássatok a fájdalomtól.

NAGYAPA GYERMEKKEL

Varga Domokoséknak

Ősz nagyapja karján
legtisztább a gyermek
csöndes Isten-arca.

Szája szögletében
kicsiny kis mosolyág
bölcsen van kihajtva.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VÁROSI AKÁC SÓHAJA

Ki vagyok én, Uram,
hol hagytam a nyelvem?
Isten kötényéből,
boldog asszonyfáról
milyen szél hozott el,
miért ide estem?
Beton-börtönömbe,
mérges füstbe, gázba,
hogyan kerültem ide
magvait zörgető,
tüskéit tördelő
városi akácnak?
Hol lehetnék ember?
Hogy mehetnék vissza?
Zaboskerti erdő
és a Malomárok
befogadná-e még
földön kívüljét
széna illatába,
akár berekfának!

FOHÁSZ

Apám csontjai fáznak a föld alatt.
Anyánk végképp egyedül maradt.
Egyre kisebb
és minden porcikája fáj.
Szeretne már ott pihenni apám oldalán.
Szelídülök már én is, Uram.
Két gyermekem alszik odaát.
Ne szálljon agyamra sivatag.
Szelídül a testvérem is
kétszáz kilométerrel távolabb.
Egyedül van ő is, mint a lányai
meg az én nagy fiam.
Október hatodikán született Bálint,
március tizenötödikén Dániel,
a két kis unoka.
Szelídítsétek az oroszánokat!
S hogyha valóban a világ ura vagy,
teríts a szemünkre kegyelmes álmokat.
S ha adsz még egy - két szép napot nekem,
ha felkel még a porból sok fényes sugarad,
lehessen mellettem Valaki
velem egy kicsit boldogabb.

KETTŐNKÉ

Tőled édes az én szám, gyönyörűm,
miért görbül a tiéd keserűn?

Szentendre, 1993. január 13.

EVIDENCIA

Amíg élünk, legyünk szépek, lehetőleg,
aztán pedig tápláljuk a termőföldet.
Nyilik akác, virágzik a cseresznyefa,
valameddig felragyogunk szirmaikban.

A KIS - DUNÁNÁL

Ne haragudjon ráunk,
csöndjét nem zavarjuk.
Volt itt egy kis holtág.
Nem tudja, hogy hol van?

Én királyfi voltam,
Anna meg királylány,
uszkáltunk a vízben
holdas estéinken.

Megmondaná, kérem,
hogy őt hol találom?
Annáért a Dunát
önnek lehalászom !

- Ott van fenn az égben ! -
mutattam a mélyben
didergő szép Holdra,

és egy kicsit hosszan
és gyanakodva néztem
szép kis varangyomra.

A ZABOSKERTI TÖLGY

Zöld a lombkoronám,
zöld az emberségem.
Teremtő jó Isten,
végtelen a vétkem.
Lenge rongyaimból
mint a bűnöm, mélyen
kilóg szegénységem.
Megbocsáthatatlan,
megbocsáthatatlan!
*Boldog asszony anyánk,
régi nagy pátronánk,
nagy ínségben lévén...*
Kihez fohászkodjam?
Megcsonkított ember
vérzik árnyékomban.
Karomba, nagy Isten,
hogyan vehetném fel?
Mért nem tudok ölni?
Ölelni, csak sími,
tékozló pompában
teremni miért nem?
Teremtőm, miért kell
féktelen erővel
rátörni földemre,
nekem meg csak állni
bús fajtám körében
szorongó törzsemmel?

Ha egyszer valakik
ideállítottak
a kukacos porba,
álljak itt már végleg?
Kényszerzubbonyomban
fegyelmezetten csak
egy helyben topogjak,
hallgassak, őrködjek?
Végy halál engemet,
megint kéjjel ölnek.
Beborult arcomat
égeti a szégyen.
Ne fájna a térdem!
Volna csak egy kertem,
kertemben egy kis pad!
Áldott napsugárban,
vagy ha levél zörren,
szótlán békességben
üldögélnék könnyen.
Lephetne a hó is!
Miért ilyen lettem?
Mért nem lettem ember!
Jó is, ragyogó is,
hatalmas és gazdag!
Nem fűrészes és fejsze,
akkor szárnyas angyal
jöhetne ám értem
s vihetne a menybe!
Mihelyt elhullatnám

koronás bűneim
s megállnék fehéren
az égi oltáron,
tetszenék az Úrnak!
De hát milyen úr vagy
te, favágó Isten!
Villámló fejszéddel
szétvágod gerincem?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

AZ ISTEN CSERESZNYEFÁJA

Mikor a méhecskék az Úrnak dolgoznak,
virágról virágra boldogan poroznak
- magasságos egek, örvénylő mélységek! -
kékebbnél is kékebb foltozott kötényén
átsütő Napjával, zöldebbnél is zöldebb
pázsiton lépkedve fénysugár pálcával,
térdén és lábszáran beletörött fűvel,
kicsit majdnem sután, jött a Lehetetlen
s mégis Lehetséges. Teljes szerelésben
maga az Isten jött. - Hatalmas koronás,
micsoda erőd van! - bámultam rá bután.
Felséges tenyerén földlabdával egyben
Isten-szép virágot - de nem ám egy szálát! -
hanem egy királyi udvart is betöltő,
virágjába lobbant cseresznyefát hozott.
S elém tette szépen régi nagy pátronánk,
Gelencsér Mária s gyümölcsoltó apánk,
idős Benke József napfényes kertjébe.
- Ezt a hegyről hoztam, nem is kell ültetned! -
Én meg csak habogtam, ámultam, dadogtam,
néztem az istenfát, néztem az Öreget,
ittam az illatát csaknem térdre hulltan.
- Miatyánk Isten, ki vagy a mennyekben... -
kezdttem volna nyomban, ő meg csak legyintett:
- Állj fel már a porból! Süket vagy? És vak is?
Emeld föl a fejed, addig, amig fönn van!
Nézegesd, gyönyörködj, ez itt a helyén van. -
Mit mondjon az ember egy ilyen Istennek?
- Hozott Isten - mondtam. A méhecskék pedig
dönögve dolgoztak, virágról virágra
mézért, cseresznyéért boldogan poroztak.

Tartalomjegyzék

Látott engem.....	4
-------------------	---

NAGYDUMÁS KÉMÉNYEK ÁRNYÉKÁBAN

A kihalt játszótér.....	9
Koszorúzás.....	11
Gyámegyed.....	13
Röptetés.....	14
Szekér a harangszóban.....	15
Fennakadt mozdulat.....	16
Isten likas kötényében.....	17
Szó.....	19
Időm múlása.....	20
Anyám.....	21
Látvány egy kiránduláson.....	22
Száanalom.....	23
Álom.....	24
Villámfénynél.....	27
Búzavirág.....	28
Csordítok nyírvizet.....	29
Séta a váci utcában.....	31
Történet.....	32
Mondóka.....	33
Életrajzi jegyzet.....	34

AZ ÉN OTTHONOM

A kép.....	37
Téli rózsa.....	38

A kivilágított gyász.....	39
Ott.....	41
A költő köszöntése.....	42
Madárdal.....	43
Nem.....	44
Játszótéren.....	45
Madárijesztő.....	46
Szobám közepén.....	47
Az én otthonom.....	48
Őszi reggel.....	50
Lakótelepi idill.....	51
Kiszakadt sorok.....	53
A jövő nyomortelepén.....	54
Épül az ország.....	55
Enyhe dühroham.....	56
Undor.....	57
A fegyverkovács dilemmája.....	58
Romok.....	60
Sírás.....	63
Egyedül.....	65
Íratlan.....	66
Morajlás.....	67
Köszörűs a tengerparton.....	68
Az idő szakadékában.....	70
A nap gyermeke.....	71

SZAVAIM MÉLYÉN

Előzetes gyászjelentés.....	76
Szavaim mélyén.....	77
Csendes.....	79
Antipánik.....	80

Félelem.....	81
Visszfény.....	82
Irgalom.....	83
Könnyű és fehér.....	84
Sivatag.....	85
Nincsvers.....	86
Csilláros menny alatt.....	87
Szavak a palotába.....	89
Gyötrelem és átok.....	91
Mikor a csend zuhog.....	93
Tévedés.....	94
A várakozó.....	95
A veszendő por.....	96
Sír és csillag.....	98
Hajnal a Dunánál.....	101
A boldog magány.....	102
Tűnődés játék előtt.....	103
Lengyelország, 1981.....	104
Hanyattfekve a gazban.....	106
A piros telefon.....	107
Jelek tavaszi kertben.....	110
A félretaposott cipősök.....	111
Ezredvégi játékok.....	115
Változás.....	118
Remegő.....	119
Anyám.....	119
Hazám.....	119

IMA AZ ELVESZETT KÖLTŐÉRT

Ásó a kertben.....	123
A Nagy törzs.....	125

Birkózás.....	133
Nézd csak!.....	134
Helyzetkép.....	136
Menekülők a kukoricásban.....	137
Ima az elveszett költőért.....	138
Szegény Lázár.....	139
Nagyapa gyermekkel.....	141
Városi akác sóhaja.....	142
Fohász.....	143
Kettőnké.....	144
Evidencia.....	144
A kis - Dunánál.....	145
A zaboskerti tölgy.....	146
Az Isten cseresznyefája.....	149

A Hét Krajcár Kiadó terveiből:

Móricz Zsigmond: *Hét krajcár*

A nagy író első novellái: megindító, örökszép olvasmányok. Ez a kötet, a "Nyugat" 1909-es kiadásának reprintje, könyvgyűjtők számára is érték.

Szabó Pál: *Szépkiasszony*

Szabó Pál válogatott novelláiban költészetté nemesedik az ábrázolt világ. A kötet az író születésének 100. évfordulóján jelenik meg.

Gergely Mihály: *Röpirat*

Az öngyilkosság a legsúlyosabb társadalmi bajok egyike. Az önsorvasztásban Magyarország évtizedek óta az első helyen áll. Gergely Mihály kötete a tabuként kezelt téma elismertetését jelentette 1969-ben. A súlyos kérdés közérthetőbb (nem szak tudományos) feldolgozásának köszönhető az eddigi kiadások sikere.

Kuczka Péter: *Versek*

Kuczka Péternek 38 éve nem jelent meg verskötete. Annyi idő múltán most 1955 után írt válogatott költeményeivel jelentkezik.

Molnár Zoltán: *Szabadság a rács mögött*

Molnár Zoltán új regénye első személyben írt hétköznapi történelem: világok összeütközése közemberek személyes élményeiben.

Szeberényi Lehel: *Az inka király*

Az író új regényében a felvilágosult inka uralkodó a boldogságot akarja elterjeszteni a földön, szövetségben a főpapokkal is, a néppel is, rengeteg konfliktus árán. Azt vallja: "Nemcsak a Napistené itt minden, valami az embereké is".

A KIHALT JÁTSZÓTÉR

Kihalt játszóterünk
hintáit a szél
meglibegteti még kicsit.
Aztán a lánc
ismét
megfeszül.
Sötétség
ül
mindenen.
Leheletem
fogaim közé fogom.
- Aludjatok csak, gyerekek,
csurranjon szátok sarkából
gyanútlan édes nyálatok,
ki tudja, mivégre lettetek.
Ki tudja, játszhattok-e még,
felröpít-e a képzelet,
lesz-e játék és lesz-e tér,
lesz-e még holnap, gyerekek!